

УДК 330.341.1

Хаустов В.К., канд. техн. наук

учений секретар Інституту економіки та прогнозування НАН України

ТРАНСФЕР ТЕХНОЛОГІЙ В ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЦЕСАХ УКРАЇНИ ТА БІЛОРУСІ

Наведено основні результати компаративного аналізу інституційного забезпечення механізмів трансферу технологій в Україні та Білорусі як основи активізації інноваційних процесів і технологічної модернізації з використанням об'єктів права інтелектуальної власності¹.

К л ю ч о в і с л о в а : трансфер технологій, мережі трансферу технологій, центри трансферу технологій, підтримка інноваційної діяльності, законодавче забезпечення інтелектуальної власності, порівняння нормативно-законодавчої бази України та Білорусі.

Технологічний розвиток будь-якої країни світу неможливий без ефективного функціонування механізмів трансферу технологій як складових національної інноваційної системи. Так, у передмові до доповіді Всесвітньої організації інтелектуальної власності (ВОІВ) під назвою "Мінливий вигляд інновацій" її генеральний директор відзначив, що "інноваційне зростання більше не є прерогативою винятково країн із високим доходом; технологічний розрив між багатими й бідними країнами скорочується" [1, 2]. Це відбувається за рахунок прискореного формування механізмів трансферу технологій у країнах поза ядром технологічних лідерів.

Основна мета цієї статті – виявити проблеми інституційного забезпечення механізмів трансферу технологій в Україні та Білорусі в контексті активізації інноваційних процесів і технологічної модернізації з використанням об'єктів права інтелектуальної власності.

Актуальність такого дослідження зумовлюється такими загальносвітовими тенденціями. Насамперед, йдеться про зростання попиту на права інтелектуальної власності, незважаючи на численні кризові явища, а також розвиток ринків знань на основі прав інтелектуальної власності. Відповідні дані свідчать, що компанії стали частіше торгувати правами інтелектуальної власності та ліцензувати їх. У міжнародному масштабі доходи від роялті й ліцензійних зборів зросли з 2,8 млрд дол. США у 1970 р. до 27 млрд дол. США у 1990 р. і приблизно до 180 млрд дол. США у 2009 р., тобто темпами, що значно випереджають зростання ВВП [1, 2].

Крім того, багато країн запровадили політику, спрямовану на використання результатів державних досліджень для інновацій. Одним з елементів такої політики є стимулювання патентної діяльності в університетах і держав-

¹ Публікацію підготовлено за виконання НДР конкурсної тематики "Організаційно-економічні механізми забезпечення розвитку науково-технологічної взаємодії України та Республіки Білорусь при упровадженні національних проектів" (№ держреєстрації 01П U 006584).

них дослідницьких організаціях з наступною комерційною розробкою їхніх винаходів. Кількість заявок, що подаються університетами й державними дослідницькими організаціями, згідно з Договором про патентну кооперацію (РСТ) ВОІВ зросла майже з нуля в 80-х роках минулого століття до понад 15000 у 2010 р. Значна частина цього приросту припадає на країни з високим рівнем доходів – головним чином на Францію, Німеччину, Японію, Велику Британію та США. Однак помітне зростання спостерігається також у багатьох країнах із середнім рівнем доходу. Що стосується університетів, то у відповідному рейтингу таких країн лідирує Китай (2 348 заявок, поданих за процедурою РСТ у період 1980–2010 рр.), за ним ідуть Бразилія, Індія та Південна Африка. У випадку державних дослідницьких організацій на частку Китаю та Індії припадає 78% від загальної кількості заявок, що подаються в країнах із середнім рівнем доходу [2].

Визначальну роль у поширенні об'єктів права інтелектуальної власності відіграє трансфер технологій. У широкому розумінні останній означає взаємодію між двома або більше партнерами, де хоча б один із них передає свою технологію через ноу-хау, патенти і технічне сприяння іншому партнерові, який бажає впровадити й використовувати цю технологію для конкретної мети [3, с. 30]. Це визначення не трактує трансфер технологій як комерційне явище, оскільки він може слугувати збільшенню суми знань/ноу-хау однієї зі сторін без будь-якої фінансової угоди. Проте основне правило трансферу технологій – користь від нього на взаємовигідній основі повинні одержати обидві сторони. Одержувач технології, наприклад, може придбати ноу-хау і отримати технологічну перевагу над конкурентами, а власник технології – певну фінансову перевагу від співробітництва і розробити інші технологічні рішення для підвищення конкурентоспроможності, зниження собівартості, збільшення прибутку.

У вузькому розумінні трансфер технологій – процес передачі технологій зі сфери їхнього розроблення до сфери практичного використання.

Законодавче визначення цього поняття в Україні є більш обмеженим порівняно з наведеним вище широким трактуванням: "трансфер технології – передача технології, що оформляється шляхом укладення двостороннього або багатостороннього договору між фізичними та/або юридичними особами, яким устанавлюються, змінюються або припиняються майнові права і обов'язки щодо технології та/або її складових" [4]. Таке визначення значно обмежує трактування сутності трансферу технологій і утруднює оцінки щодо передачі немайнових прав на об'єкти інтелектуальної власності, зокрема, використання в інноваційних процесах ноу-хау, навичок і знань.

При цьому можливості існуючої системи мереж і центрів трансферу технологій в Україні не використовуються.

Відомо, що 19 січня 2010 р. Міністерство освіти й науки України, Академія технологічних наук України та ДП "Український центр трансферу технологій" підписали Меморандум "Про створення й розвиток Національної мережі трансферу технологій NTTN державними й недержавними суб'єктами

трансферу технологій". У ньому зазначалося, що 10 квітня 2008 р. між Міністерством освіти й науки України як уповноваженим центральним органом виконавчої влади в сфері трансферу технологій і Академією технологічних наук України (далі – Академія) був підписаний Договір про співробітництво у сфері трансферу технологій (далі – Договір). За час дії Договору Академією були відпрацьовані концептуальні принципи й методологічні основи створення Національної мережі трансферу технологій (NTTN), що були покладені в основу функціонування й робочої моделі пілот-проекту – Української мережі трансферу технологій UTTN та її сегментів. У 2008 р. Академія встановила ділові й професійні відносини з російською та білоруською мережами трансферу технологій, що започаткували ефективне міжнародне співробітництво у цій сфері. Єдність принципів і методології роботи суб'єктів NTTN дозволить інтегрувати її в європейську мережу з питань трансферу технологій (EEN).

З урахуванням здійснених заходів щодо створення Національної мережі трансферу технологій на базі ДП "Український Центр трансферу технологій", а також з метою розвитку Національної мережі трансферу технологій і збільшення чисельності її учасників, сторони Меморандуму запропонували об'єднати зусилля державних органів керування всіх рівнів, організацій і установ науково-технічної сфери й підприємницького сектора економіки України для вирішення таких завдань:

- поширення ідеї трансферу технологій як важливого фактора формування інноваційного середовища;
- розширення обміну інформацією між учасниками трансферу технологій (ученими, фахівцями та менеджерами);
- створення бази даних нових технологій та її актуалізація;
- підготовки фахівців у сфері трансферу технологій (у тому числі технологічних брокерів) і підвищення їхньої кваліфікації;
- проведення оцінки нових технологій, розроблення й впровадження механізмів їхньої комерціалізації;
- надання консультаційних послуг суб'єктам трансферу технологій;
- забезпечення взаємодії між регіональними та галузевими мережами (системами) трансферу технологій у рамках Національної мережі трансферу технологій;
- забезпечення взаємодії учасників Національної мережі трансферу технологій із міжнародними мережами.

Концепція та методологія Національної мережі трансферу технологій побудована відповідно до методології й моделі Європейської мережі "релей-центрів" (Innovation Relay Centers – IRC network, з 2008 р. – EEN), Російської мережі трансферу технологій RTTN і Української мережі трансферу технологій UTTN. Проект створення мережі спрямований на консолідацію інформаційних ресурсів державних, суспільних часток інноваційних структур України, підприємств, установ і організацій у єдину мережу трансферу технологій та її подальшу інтеграцію в європейську мережу EEN [5].

Основними завданнями Національної мережі трансферу технологій є:

- трансфер технологій, ноу-хау між науковими секторами і промисловістю;
- пошук партнерів та інвесторів для кооперації при розробленні та впровадженні високотехнологічного наукового продукту як в Україні, так і за кордоном;

- співробітництво з міжнародними мережами трансферу технологій.

Національна мережа трансферу технологій формується відповідно до таких принципів:

- **єдність форматів.** Технологічна інформація, яку використовують учасники національної мережі трансферу технологій для обміну між собою, надається в єдиному форматі;

- **сумісність із EEN (IRC) і RTTN.** Методологія роботи, а також формати подання технологічних запитів/пропозицій у НМТТ повинні бути сумісними з форматами та методологією європейської мережі EEN (IRC), російської RTTN і мережі UTTN. Єдність форматів української, російської і європейської мереж створює передумови для загальної ефективної роботи;

- **орієнтація на професійних учасників процесу трансферу технологій.** НМТТ передбачає передачу методології роботи мережі існуючим суб'єктам інноваційної інфраструктури. Такі організації вже мають базу клієнтів для надання послуг із трансферу технологій;

- **контроль якості вхідної інформації.** Якість та й імовірність інформації в технологічних запитах/пропозиціях забезпечується правом занесення інформації в базу даних мережі тільки сертифікованими учасниками мережі. У цьому випадку учасники відповідають за зміст і якість своїх даних;

- **відкритість мережі для нових учасників.** Широке залучення нових учасників мережі дозволяє надавати клієнтам унікальні можливості для просування їхніх технологічних пропозицій/запитів не тільки в Україні, але й за кордоном.

Поряд із Національною мережею в Україні створено Українську мережу трансферу технологій UTTN, що об'єднує наукові установи, організації, підприємства і підприємців, які професійно займаються трансфером технологій. Наявні партнерські відносини із зарубіжними мережами RTTN і RCTT забезпечують вихід власників наукомістких розробок на зовнішні ринки, а єдність форматів української, російської, білоруської і європейської мереж створюють передумови для їхньої ефективної роботи.

Окрім того, 28 квітня 2009 р. за участі представників центральних органів виконавчої влади відбулася презентація системи трансферу технологій регіональних центрів інноваційного розвитку Держінвестицій (СТТ РЦІР). Створення системи трансферу технологій Держінвестицій стало результатом співпраці Академії технологічних наук України і Державного агентства України з інвестицій та інновацій. СТТ РЦІР об'єднує 13 регіональних центрів інноваційного розвитку Держінвестицій та інтегрована в Українську мережу трансферу технологій UTTN як сегмент-партнер. Створення СТТ РЦІР стало ще одним кроком для забезпечення інфраструктурних передумов реалізації інноваційної моделі розвитку України, а також інтеграції економіки і науки в

Європейське і світове співтовариство [6]. Прикладом регіонального сегмента UTTN є Харківська інноваційна мережа "Харківські технології", що стала сертифікованим учасником Російської мережі трансферу технологій.

Прикладом незалежної системи трансферу технологій в Україні є система трансферу технологій за участі Українського інституту науково-технічної й економічної інформації. До складу системи входять бази даних, використання яких дозволяє забезпечити інформаційний супровід процесу трансферу технологій. Дві з них – "Інноваційні технології й розробки" та "Інвестиційні проекти" – мають вихід в Інтернет. Доступ до інших можливий через адміністратора системи. База інноваційних технологій і розробок постійно поповнюється й нараховує понад 1 300 результатів науково-технічної діяльності, які пропонуються до впровадження. Партнерами системи є понад 30 вітчизняних та іноземних організацій різної форми власності. Зазначена система є площадкою для обміну інформацією про новітні науково-технічні розробки, механізмом їхнього просування на ринок, взаємодії промисловості та учених і винахідників. Держкомінформнауки разом з фахівцями УкрІНТЕІ здійснюють заходи для синхронізації системи з російською і європейською мережами трансферу технологій – RTTN і EEN. Це дозволить вітчизняним новаторам вийти на світовий ринок технологій, розширити коло потенційних замовників.

Викладене вище стосовно множини мереж і центрів трансферу технологій в Україні дозволяє дійти висновку про відсутність єдиного комплексного підходу щодо їхнього розвитку. Одночасне існування різних мереж, якими опікуються різні органи державної влади та/або установи, призводить до "розмивання" технологічного потенціалу, неефективності використання коштів. Крім того, на жодному офіційному сайті не наводяться дані, що дозволили б оцінити ефективність діяльності центрів трансферу технологій або мережі загалом.

У цьому аспекті заслуговує на увагу досвід Білорусі.

Діяльність усіх науково-виробничих структур координується на рівні держави. Державне управління в науково-технічній сфері полягає у визначенні й реалізації цілей стійкого й динамічного розвитку білоруського суспільства. Основу системи централізованого управління наукою та інноваціями становлять програмно-цільові методи, що передбачають розроблення і виконання державних науково-технічних програм, орієнтованих на фундаментальні та прикладні дослідження.

Особливу активність та підтримку білоруська наука набула в сфері інноваційних розроблень із ухваленням Державної програми інноваційного розвитку Республіки Білорусь на 2007–2010 рр., спрямованої на досягнення основної мети – переходу національної економіки в режим інтенсивного розвитку. Це надало процесу формування Національної інноваційної системи Білорусі системного характеру, сприяло створенню інноваційної, конкурентоспроможної на світових ринках національної економіки.

Необхідною умовою реалізації програм у Білорусі є організація системи трансферу технологій, тобто створення умов для просування наукомістких, інноваційних продуктів як на внутрішній, так і міжнародний ринки.

Політика в сфері трансферу технологій у Республіці Білорусь характеризується таким [6, с. 32–40].

Зараз у республіці діють такі елементи інноваційної інфраструктури, що здійснюють діяльність щодо трансферу технологій:

- парк високих технологій (спеціалізація – ІТ-індустрія та супутні галузі);
- технопарки – 10 організацій, що позиціонують себе як технопарки, три з яких мають відповідний статус, наданий ДКНТ;
- Білоруський інноваційний фонд;
- бізнес-інкубатори (у тому числі, що спеціалізуються на підтримці інноваційних підприємств) – 9;
- центри трансферу технологій (включаючи Республіканський центр трансферу технологій, п'ять його регіональних відділень і 26 філій при науково-дослідних організаціях, вищих навчальних закладах і підприємствах у Бресті, Вітебську, Гомелі, Гродно, Ліді, Мінську, Могильові, Новополоцьку та інших містах республіки – усього 32);
- інноваційні центри – 5;
- науково-виробничі (науково-практичні) центри – 56;
- інформаційні та маркетингові центри – 10.

Споживачами послуг, що надаються перерахованими елементами інноваційної інфраструктури, є організації та підприємства всіх форм власності, включаючи понад 300 інноваційно активних підприємств, підприємці, розробники та інвестори.

Важливим є формування законодавчої бази щодо створення технологічного та економічного середовища, сприятливого для інноваційного розвитку. Основна мета законодавства й політики Республіки Білорусь у сфері трансферу технологій – сприяння трансферу технологій, розроблених за рахунок бюджетних коштів, для забезпечення стійкого зростання економіки країни, підвищення конкурентоспроможності продукції. Нині діють понад 50 нормативно-правових актів різного рівня, що мають відношення до трансферу технологій.

Аналіз чинного законодавства Республіки Білорусь свідчить, що воно регулює такі взаємини у сфері трансферу технологій:

- 1) порядок фінансування результатів НДДК(Т)Р із коштів республіканського бюджету;
- 2) передачу технологій, розроблених за рахунок бюджетних коштів, державним підприємствам і організаціям;
- 3) передачу технологій, розроблених за рахунок бюджетних коштів, підприємствам і організаціям зі змішаною формою власності й малому бізнесу;
- 4) поширення інформації в сфері трансферу технологій;
- 5) створення організацій, відповідальних за трансфер технологій;
- 6) права власності на винаходи і винагороди за використання винаходів.

Разом із тим, за оцінками фахівців, загальні тенденції в розвитку інноваційного законодавства обумовлюють необхідність ухвалення єдиного законодавчого акту, предметом регулювання котрого повинні бути суспільні відносини, що складаються не тільки в сфері створення та функціонування

суб'єктів інноваційної інфраструктури, але й на всіх етапах інноваційного процесу: від планування і фінансування інноваційних проектів до впровадження їхніх результатів у виробництво та виготовлення інноваційної продукції.

Основним нормативним актом, що регулює питання набуття майнових прав на результати науково-технічної діяльності та розпорядження цими правами, є Указ Президента Республіки Білорусь від 31 серпня 2009 р. № 432 "Про деякі питання набуття майнових прав на результати науково-технічної діяльності і розпорядження цими правами". Відповідно до нього майнових права на результати науково-технічної діяльності (далі НТД), створені повністю або частково за рахунок державних коштів, набуває Республіка Білорусь або її адміністративно-територіальна одиниця. Власниками таких прав є державний замовник і (або) виконавець – державна організація.

У США, Великій Британії та інших економічно розвинених країнах це питання вирішується апіорі на користь виконавця науково-дослідних робіт і істотно підвищує його зацікавленість у просуванні проекту, а також спрощує взаємодію з потенційними інвесторами із приватного сектора економіки. Патентна діяльність і комерційне освоєння патентів одержали в багатьох країнах (Німеччині, Японії тощо) свій розвиток після законодавчого закріплення прав на створені за рахунок бюджетних коштів результати НДДКР за організаціями-розроблювачами, які змогли самостійно розпоряджатися цими правами.

У рамках проекту "Удосконалення інфраструктури підтримки інноваційної діяльності в Республіці Білорусь" (2001–2004 рр.) за сприяння уряду Республіки Білорусь, Програми розвитку ООН (ПРООН) і Організації Об'єднаних Націй із промислового розвитку (ЮНІДО) у травні 2003 р. був створений Республіканський центр трансферу технологій (РЦТТ). РЦТТ є членом мережі UNIDO EXCHANGE. Білоруські організації, підприємства та фізичні особи можуть розмістити в мережі UNIDO EXCHANGE інноваційні та інвестиційні проекти, користуючись послугами РЦТТ. Для зручності своїх клієнтів РЦТТ розроблено методичні посібники з оформлення інноваційних та інвестиційних проектів у форматі ЮНІДО, доступні на Інтернет-порталі РЦТТ (<http://ictt.by>).

РЦТТ відводиться важлива роль ключового механізму взаємодії між державним і недержавним секторами, наукою та промисловістю при комерціалізації технологій на національному і міжнародному рівні. На РЦТТ покладено обов'язки із розвитку регіональної інфраструктури, що займається просуванням і трансфером технологій, а також методологічне забезпечення діяльності центрів трансферу технологій у Республіці Білорусь [6, с. 47].

Місія РЦТТ – комерціалізація закінчених науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт, виконаних за рахунок коштів, насамперед державного бюджету, шляхом сприяння співробітництву між розробниками, підприємствами та інвесторами, методичне керівництво центрами трансферу технологій у республіці.

Завдання РЦТТ:

- створення та підтримка інформаційних баз даних, що обслуговують клієнтів технологічного трансферу;
- забезпечення доступу клієнтів РЦТТ до міжнародної мережі трансферу технологій UNIDO EXCHANGE, інших міжнародних і національних мереж трансферу технологій і науково-технічної інформації;
- надання допомоги суб'єктам інноваційної діяльності в розробці та просуванні інноваційних й інвестиційних проектів;
- підготовка кадрів у сфері науково-інвестиційного підприємництва;
- створення регіональних відділень і філій РЦТТ із метою формування єдиної національної мережі центрів трансферу технологій;
- сприяння міжнародному науково-технічному співробітництву й обміну фахівцями.

РЦТТ надає послуги у сфері трансферу технологій державним організаціям, підприємствам малого та середнього бізнесу, фізичним особам. У числі клієнтів РЦТТ, яких понад 150, – Національна академія наук Білорусі, Білоруський державний університет, Білоруський національний технічний університет.

У сфері трансферу технологій РЦТТ підписано 45 угод із організаціями 16 країн: Великої Британії – 2 угоди, Німеччини – 4, Данії – 1, Італії – 1, Індії – 1, Китаю – 11, Південної Кореї – 1, Польщі – 2, Вірменії – 2, Азербайджану – 1, Казахстану – 2, Росії – 13, США – 1, Швеції – 1, ПАР – 1, Чеської Республіки – 1 угода.

РЦТТ є членом таких мереж трансферу технологій:

- UNIDO Exchange (2003 р.),
 - Російської мережі трансферу технологій RTTN (2004 р.),
 - Мережі американського комерційного центру трансферу технологій yet2.com (2005 р.),
 - Мережі трансферу технологій Великої Британії The Orchard Network (2005 р.).
- Із 2007 р. – The Business Across Borders Partnership Network,
- Міжнародної мережі трансферу технологій Великої Британії DTI Global Watch Service (2006р.).
- З 2007р. – Knowledge Transfer Networks.

Мережа РЦТТ постійно розширюється за рахунок укладання клієнтських договорів, відкриття нових філій, представництв і приєднання нових закордонних партнерів.

Методичні посібники та роз'яснення для потенційних клієнтів доступні на Інтернет-порталі РЦТТ (<http://icct.by>). В Україні методичні рекомендації розміщені на сайтах переважно з посиланням на російські сайти та посібники.

Слід також зазначити, що регіональні центри інновацій та трансферу технологій Білорусі функціонують на засадах програмно-цільового підходу. Яскравим прикладом є Мережа міжвузівського центру маркетингу НДР УП "Технопарк БНТУ "Метоліт".

МЦМ НДР поєднує мережу центрів, які створені в структурі Технопарку БНТУ "Метоліт" для концентрації зусиль на певних напрямках трансферу, для поглиблення двостороннього співробітництва і сприяння комерціалізації розроблень ВНЗ. Наприклад, у портфелі технологічних пропозицій Білорусь-

кого центру науково-технічного співробітництва із провінціями КНР ще у 2006 р. перебувало 60 інноваційних проєктів наукових організацій двох країн – 30 білоруських і 30 китайських. Серед них, наприклад, проєкт, що починався з обміну фахівцями і спільними публікаціями й на сьогодні став довгостроковим проєктом спільного Центру наукових досліджень у галузі будівництва й експлуатації доріг. У структурі БНТУ в 2006 р. створене Білоруське відділення цього центру. Білорусько-Латвійський центр трансферу технологій – це інформаційна платформа для підготовки інноваційних пропозицій і пошуку партнерів у двох країнах, спільна підготовка проєктів у сфері створення Інтернет-платформи для сприяння трансферу технологій між Латвією й Білоруссю на основі формалізації бізнес-процесів, експертних модулів попиту та пропозиції на ринку наукових розроблень. Пакет технологічних пропозицій включає проєкти в сфері інформаційних технологій, стимуляції створення комп'ютерних цифрових систем, програмного та апаратного забезпечення, проектування, системи телекомунікацій, плазмохімії й технологій неорганічних складових, виробництва нанопорошків, нових видів кераміки, металокераміки та металокерамічних покриттів, ресурсоенергозберігаючих технологій, оптики та спектроскопії, електролітно-плазменної обробки, нанесення зносостійких покриттів, переробки шин, систем обігріву дизельних двигунів, поставок спектрозональної відеокамери, алгоритмів і схем екологічного моніторингу, ендоскопів.

На завершення викладу матеріалу щодо досвіду Білорусі в організації трансферу технологій слід відзначити наявність методик оцінювання діяльності кожного з видів центрів.

З урахуванням досвіду оцінки діяльності ЦТТ за кордоном у країнах Євросоюзу, США, ЮНІДО некомерційну діяльність ЦТТ у Республіці Білорусь запропоновано структурувати і оцінювати за такими параметрами (таблиця).

Діяльність ЦТТ може оцінюватися вказаними вище критеріями у тому випадку, якщо ЦТТ є некомерційною організацією, що не має метою своєї діяльності одержання доходу й, відповідно, прибутку. Джерелом фінансування таких організацій повинен бути або державний бюджет (у разі комерціалізації технологій, розроблених за рахунок коштів держбюджету), або бюджет організацій, зацікавлених у трансфері технологій. У цьому разі ЦТТ надає доступ до своїх інформаційних ресурсів або безкоштовно, або за мінімальну плату, що покриває видатки із його підтримки й забезпечення трафіка в Інтернеті.

У більшості країн світу центри трансферу технологій створюються на некомерційній основі й становлять частину державної підтримки процесу комерціалізації технологій. Наприклад, європейські IRC-центри утримуються за рахунок коштів Євросоюзу та орієнтовані на інформаційну допомогу малим і середнім упроваджувальним підприємствам, американська мережа трансферу технологій NASA фінансується з коштів бюджету США, мережа UNIDO Exchange фінансується з бюджету UNIDO. Великі промислові корпорації мають власні центри трансферу технологій також на некомерційній основі за рахунок власних коштів.

Таблиця

Критерії оцінки некомерційної діяльності центрів трансферу технологій

Оцінюваний вид діяльності	Критерії оцінки
Пошук потенційних клієнтів	Кількість: • новин, розміщених в Інтернеті, засобах масової інформації; • участь у виставках, семінарах, конференціях тощо; • відкритих філій; • відкритих представництв. Кількість: • клієнтських договорів, укладених ЦТТ; • угод про співробітництво в сфері трансферу технологій, підписаних ЦТТ
Ідентифікація технологічних пропозицій/запитів	Кількість технологічних пропозицій/запитів, розміщених в Інтернеті у базі даних ЦТТ
Пошук партнерів	Кількість: • інформаційних розсилань, технологічних запитів/пропозицій, розміщених в інших мережах трансферу технологій, на сайтах партнерів, у періодичних виданнях; • проектів, представлених на виставках, семінарах, конференціях тощо Кількість підтверджених первинних контактів
Сприяння переговорам між продавцями і покупцями технологій	Кількість підписаних при сприянні ЦТТ протоколів про наміри, контрактів, ліцензійних угод, розроблених бізнес-планів, проведених маркетингових досліджень, освоєних технологій і/або видів продукції, створених підприємств
Заходи, спрямовані на підвищення кваліфікації співробітників ЦТТ, а також їхніх клієнтів	Кількість: • організованих семінарів із підвищення кваліфікації співробітників ЦТТ; • співробітників, які підвищили свою кваліфікацію; • методичних керівництв у сфері трансферу технологій, підготовлених за участі ЦТТ і розміщених на порталі ЦТТ
Заходи, спрямовані на підтримку та розвиток порталу (веб-сайту) ЦТТ	Кількість: • розділів, що підтримуються й оновлюються на порталі ЦТТ; • нових розділів, відкритих на порталі ЦТТ російською/англійською мовами; • новин, підготовлених і розміщених на порталі ЦТТ російською/англійською мовами
Участь у виконанні проектів, що фінансуються з республіканського бюджету	Кількість проектів, що фінансуються з коштів республіканського бюджету, в яких бере участь ЦТТ
Участь у міжнародних проектах	Кількість міжнародних програм/проектів, у підготуванні (реалізації) яких бере участь ЦТТ

Джерело: складено за даними: Продвижение проектов коммерциализации через сети трансфера технологий [Електронний ресурс] / А.А. Успенский, В.В. Кузьмин, М.Ф. Денисенко ; под ред. Успенского А.А. ; Республиканский центр трансфера технологий. – Государственный комитет по науке и технологиям Республики Беларусь, 2007. – С. 64–65. – Доступний з : <<http://ictt.by>>.

Некомерційна діяльність ЦТТ особливо необхідна за комерціалізації технологій, виконаних за державної підтримки. Через це державна підтримка некомерційної діяльності ЦТТ є формою підтримки процесів комерціалізації технологій розвитку малого та середнього підприємництва, підвищення ефективності використання коштів, витрачених на інноваційну діяльність.

Висновки та рекомендації. В Україні формується сучасна інфраструктура інноваційної політики, дієвим механізмом якої згідно зі світовим досвідом є мережі трансферу технологій, проте відсутній єдиний комплексний підхід щодо їхнього розвитку. Одночасне існування різних мереж, котрими опікуються різні органи державної влади та/або установи, призводить до "розмивання" технологічного потенціалу, неефективності використання коштів. Тож доцільно скоординувати діяльність існуючих мереж трансферу технологій шляхом створення єдиного органу управління.

Аналіз інформації, розміщеної на офіційних сайтах різних мереж трансферу технологій в Україні, свідчить про недостатній рівень інформаційного супроводу. Практично відсутні дані про діяльність центрів і мереж трансферу технологій та успішно реалізовані ними проекти, що не дозволяє оцінити ефективність їхньої діяльності.

У цьому разі доцільно використати досвід Білорусі – на усіх офіційних сайтах органів влади та організацій надавати вичерпну інформацію (у тому числі рекламні буклети) щодо трансферу технологій, розробити критерії та показники оцінювання діяльності центрів трансферу технологій.

Українські мережі трансферу технологій практично не розміщують інформацію про міжнародні зв'язки (виключення – сертифіковане членство Російської мережі трансферу технологій окремими регіональними центрами). Натомість у діяльності РЦТТ Білорусі заслуговує на увагу широкий спектр міжнародних зв'язків – від членства у мережах трансферу технологій в інших країнах до створення міждержавних центрів і представництв. Такий досвід має бути поширений в Україні.

Порівняння нормативно-законодавчої бази України та Білорусі щодо трансферу технологій дозволяє визнати потребу щодо її розширення, зокрема, щодо передачі й набуття прав власності на об'єкти права інтелектуальної власності, створеної за кошти державного бюджету.

Список використаних джерел

1. World Intellectual Property Report 2011. The Changing Face of Innovation [Electronic Resource] / World Intellectual Property Organization, Geneva, Switzerland. – Mode of access : <URL: <http://www.wipo.int/>>.
2. Доклад ВОИС демонстрирует растущий спрос на инновационные тенденции в области ИС [Електронний ресурс]. – Женева, 14.11.2011. PR/2011/700. – Доступний з : <<http://www.wipo.int/>>.
3. Как работать с сетями трансфера технологий : практическое пособие [Електронний ресурс] / [О.Лукша, Г.Пильнов, О.Тарасова, А.Яновский] ; проект EuropeAid "Наука и коммерциализация технологий". – 2006. – 140 с. – Доступний з : <<http://ras-stc.ru/goods/2>>.
4. Закон України "Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій" від 14 вересня 2006 р. №134 [Електронний ресурс]. – Доступний з : <<http://zakon1.rada.gov.ua/>>.
5. Концепція та методологія [Електронний ресурс] / Національна мережа трансферу технологій. – Доступний з : <<http://www.nttn.org.ua/?idm=1&lng=1>>.

*Надійшла в редакцію
17.02.2012 р.*